

Suradnja s muzejima u ostvarivanju odgojno-obrazovnih ishoda u nastavi povijesti

Danijela Kegalj, prof.
Gimnazija Županja

Suradnja škole i baštinskih ustanova u ostvarivanju odgojno-obrazovnih ishoda u nastavi povijesti odličan je način uključivanja lokalne zajednice u razvoj kulturnoga identiteta učenika. Učenici na taj način izravno sudjeluju u analizi, rekonstrukciji i oblikovanju povijesnih činjenica s kojima se puno zornije povezuju i na taj način razvijaju povijesno mišljenje i vrednuju kulturnu baštinu.

Suradnja s muzejima, kao primarnim institucijama u funkciji čuvara baštine, odličan je način premošćivanja vremenskoga i kulturnoga jaza između učenika 21. stoljeća i njihovih predaka te njihovoga izravnog povezivanja preko muzejske građe, projekata i radionica.

Budući da sam po zanimanju profesorica povijesti i etnologije u Gimnaziji Županja, zavičajni muzej Stjepana Grubera u Županji postao je *produljena* učionica mojih učenika te sam mnoge ishode ostvarila uz pomoć vrlo susretljivih djelatnika i uprave Muzeja. Među njima su danas neki moji bivši učenici, odgajani i na mojoj tradiciji korištenja muzeja u oblikovanju kulturnoga identiteta učenika. Posebice je plodna suradnja bila 2008. i 2009. godine kad učenici nisu imali toliko digitalnoga sadržaja kao danas i aktivnosti u kulturnim institucijama bile su im bliže i draže.

U malim sredinama kao što je Županja institucije poput muzeja ili knjižnica nude ono *nešto više*, izvornije, zavičajnije od redovne nastave povijesti. Rad u maloj urbanoj sredini u ovome slučaju predstavlja prednost u odnosu na velike gradove. Lakše je stupiti u kontakt s navedenim institucijama i organizirati posjet (čak i u vrijeme redovne nastave). Projekti i radionice brže se i lakše provode jer su škola i muzej upućeni na međusobnu suradnju kao logični i neizostavni partneri u gradu/lokalnoj sredini.

Muzeji zavičajnoga tipa, kakav je ovaj u Županji, nude mnoštvo sadržaja i aktivnosti za sve uzraste školaraca, s raznovrsnim izvorima iz svih domena i tema nastave povijesti.

U nastavku ću prezentirati na koji se način muzej i muzejske zbirke određenoga zavičaja mogu koristiti u nastavi povijesti, a prema aktivnostima i korelacijama koje sam provodila tijekom svojega dosadašnjeg radnog vijeka.

Obilježavanje Noći muzeja

Posljednjih deset godina moji učenici svakoga siječnja sudjeluju u obilježavanju projekta hrvatske Noći muzeja. Odabrani učenici, odjeveni u povijesne kostime, vode posjetitelje kroz stalni postav i zbirke muzeja. Budući da svaka Noć muzeja obrađuje neku temu zavičajne baštine, učenici sudjeluju u prezentaciji te teme kroz izlaganja, vodstvo kroz tematske izložbe, organizaciji i provedbi radionica s učenicima mlađega uzrasta itd. Ovakav vid suradnje pokazao se iznimno uspješnim i omiljenim sadržajem jer se jako velik broj posjetitelja oduševljava učeničkim prezentacijskim vještinama, povijesnim kostimima i vodstvom. Pogotovo ih rado slušaju njihovi vršnjaci i učenici osnovnih škola je se s njihovim izlaganjem puno lakše poistovjećuju. Sve ove aktivnosti upisane su u školski kurikulum izvannastavne skupine. Učenici za nagradu dobivaju ocjene koje se upisuju u e-dnevnik s obzirom na to da kao muzejski vodiči ostvaruju ishode vezane uz sadržaje određenih tema i domena na proceduralnoj razini. Njihova aktivnost popraćena je na školskoj i muzejskoj stranici, a često ih intervjuiraju lokalne televizijske i radijske postaje kao i novinari *Županijskog lista*.

Učenici koji sudjeluju u projektu iznimno vole ovakvu vrstu učenja i aktivnosti jer postaju izravni prenositelji znanja, uče se prezentacijskim vještinama, surađuju međusobno i doživljavaju neprocjenjivo iskustvo izravnoga doticaja s prošlošću. Njima je to i odličan vid zabave, a kako sam radila i u Tehničkoj školi, kombinirala sam učenike obje škole u aktivnostima pa su se upoznavali, družili i surađivali na poseban način. To nisu nužno najbolji učenici u nekom razredu, nego oni koji su komunikativniji, spremni na ovakav vid javnoga nastupa i skloni praktičnim vještinama.

Tijekom pandemijske krize praksa obilježavanja Noći muzeja preseljena je u virtualno okruženje i učenici su, kroz različite aktivnosti u online nastavi, posjetili sadržaje muzeja i analizirali ih u izlaznim karticama.

Na fotografijama se mogu vidjeti neke od aktivnosti učenika u različitim Noćima muzeja.

Obilježavanje Dana muzeja

Svakoga svibnja obilježava se međunarodni Dan muzeja. Moji učenici pritom sudjeluju u popratnim aktivnostima, a na fotografiji se mogu vidjeti prizori s tematskoga natjecanja Županjski kraj u Prvome svjetskom ratu provedenoga prilikom obilježavanja 100. obljetnice završetka Prvoga svjetskog rata.

Projektna nastava

Projektna nastava odličan je primjer suradnje muzejskih institucija i škola. Muzejska je građa često izvor za istraživanja, a zavičajna povijest više nego poželjna kao tema projektne nastave.

Tematske igre

Muzej je izvrsna kulisa za provedbu različitih tematskih igara. Puno prije pojave virtualnih didaktičkih igara tipa escape room, u županjskome muzeju provela sam izvrsnu igru traženja blaga pomoću šifriranih poruka baziranih na građi muzeja koje su na kraju dovele do *posude s blagom*, odnosno srebrnoga prstena, replike s obližnjega arheološkog nalazišta, a koji su učenici na kraju dobili kao nagradu. Igra je toliko bila uspješna da su me zvali oduševljeni roditelji i zahvaljivali za tu aktivnost.

Vrlo je uspješna bila i igra tipa Čovječe, ne ljuti se, a koja je bazirana na zavičajnoj prošlosti Vukovarsko-srijemske županije. Igra je produkt Državnoga arhiva u Vukovaru i na učenicima vrlo prikladan način prezentira kulturno-povijesnu baštinu. Učenici, podijeljeni u skupine, osvajali su bodove za poznavanje kulturno-povijesne baštine. Okupiti učenike za stolom i na izravno druženje zaista predstavlja izazov u doba današnje digitalne dominacije, a mi smo ga ove godine, nakon popuštanja epidemijskih mjera, uspješno proveli.

Radionice

U različitim nastavnim korelacijama muzej može polučiti izvrsne praktične uratke. Među najuspješnijima izdvojila bih korelaciju s likovnom umjetnošću. U radionici nazvanoj Obucimo muzej u špenzle učenici su obojili platno u stilu špenzleta, tradicijskoga kaputa od valjane vune, karakterističnoga za Vojnu krajinu. Platnom su ukrasili pročelje muzeja.

U arheološkoj radionici je, nakon upoznavanja s keramikom neolitika i brončanog doba, svaki učenik od gline izradio jedan od predmeta svakodnevne uporabe koji se mogao koristiti u tim razdobljima.

Redovna nastava povijesti provedena u muzeju

Prednosti muzeja u manjim sredinama leže u blizini i dostupnosti sadržaja, a kako je županjski muzej na pet minuta hoda od škole, često upriličujem redovnu nastavu unutar muzeja, posebice ako se tiče neke od arheoloških tema. U suradnji s muzejom škola formira i malu arheološku zbirku koja se pokazuje na redovnoj nastavi u radu s izvorima.

Posjet arheološkim nalazištima i iskapanjima

U suradnji s muzejom moji su učenici posjetili arheologe za vrijeme njihova rada na terenu i tako upoznali rad arheologa te svjedočili u otkrivanju novih nalaza, što je za njih bilo iznimno uzbudljivo iskustvo.

Kao zaključak mogu istaknuti da je suradnja sa svim kulturnim institucijama u nastavi povijesti ne samo poželjna, nego i imperativ da bi se što zornije i uspješnije učenici povezali sa svojim zavičajem i naučili raditi s procedurom povijesti i povijesnim izvorima.

Mnogi od učenika koji su sudjelovali u ovakvim aktivnostima danas su povjesničari, arheolozi, akademski slikari, modni dizajneri, dramski glumci. U svakome susretu sa mnom spominju našu suradnju sa Zavičajnim muzejom Stjepana Grubera u Županji i aktivnostima koje smo tamo proveli kao dragocjeno iskustvo u širenju vlastitoga kulturnog horizonta, a mislim da svaki nastavnik može biti ponosan kad mu se dodatni rad oslikava na taj način.

Gotovo svaki muzej ima muzejskoga pedagoga ili osobu koja je zadužena za suradnju sa školama tako da preporučujem svim nastavnicima ovaj vid ostvarivanja ishoda nastave povijesti koji će učenici puno dulje pamtili nego mehanički naučeno i normirano činjenično znanje.

Prijedlog za citiranje (APA stil):

Kegalj, D. (2022). Suradnja s muzejima u ostvarivanju odgojno-obrazovnih ishoda u nastavi povijesti. *Poučavanje povijesti*, I(1), 71–74.